

AKDENİZ KONFERANSI/BODRUM

TEBLİĞ

KADINA YÖNELİK ŞİDDET

Ln.AV.M.NALAN AŞKIN

118-Y Yönetim Çevresi İstanbul Anadolu Yakası Federasyonu

2010

BODRUM/TÜRKİYE

Tebliğ Konusu: Kadın Hakları Bağlamında Kadına Yönelik Şiddet

Herkesin doğuştan sahip olduğu temel hak ve özgürlüklerini ifade eden insan hakları kavramı,tarih boyunca önem ve değer arz etmiştir.Çağdaş demokratik hukuk devletlerinde yasalar önünde eşitlik,düşünce özgürlüğü,tüm yurttaşlara seçme ve seçilme hakkının tanınması,eşit işe eşit ücret ilkesinin uygulanması,eğitimde,saglıkta ve çalışma alanında,ekonomik ve sosyal yaşamda her türlü ayrımcılığın önlenmesi insan haklarının temel ilkeleri olmuştur.Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nce imzalanan Pekin Deklerasyonu ile kadın haklarının,insan haklarının vazgeçilmez bir parçası olduğu teyit edilmiştir.

Uluslar arası insan haklarının bir parçası olan kadın hakları da toplumsal cinsiyet eşitliği çerçevesinde kendini bulur.

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTSİZLİĞİ

Toplumsal cinsiyeti, farklı kültürde,tarihin farklı anlarında ve farklı coğrafyalarda kadınlara ve erkeklere toplumsal olarak yüklenen rol ve sorumluluklar olarak ifade edebiliriz. Hepimiz dünyaya kendi seçimimiz olmadan farklı cinsiyetlerle gelir, sonra toplumun biçtiği rol kalıpları içinde yerimizi alırız.Toplumda kadınlara ve erkeklere cinsiyet anlamında uygulanan yerleşik davranış kalıpları o toplumun cinsiyet ayrımcılığı konusunda yerleşik anlayışını oluşturur.Çalışma yaşamından siyasete,sivil toplum örgütlenmesinden eğitime kadar her türlü özel ve kamusal alanda iki cins temelindeki bu eşitsizlik toplumsal yaşama katılma düzeyi açısından farklılıkları da beraberinde getirir. Türkiye, Dünya Ekonomik Formu tarafından yayımlanan 2009 Küresel Toplumsal Cinsiyet Endeksinde 134 ülke arasında 129.sırada yer almaktadır.

Dünyada ve Ülkemizde yapılan istatistikler,kadının erkekler karşısındaki durumunu açıkça ortaya koymaktadır.Şöyle ki;

A-Dünya da yapılan istatistiklere göre;

- Dünyanın %49.7'si kadın (yani 3 milyardan fazla)
- BM.tarafından yapılan bir araştırmaya göre;
 - Dünyadaki işlerin % 66 'sı kadınlar tarafından görülmekte,buna karşın kadınlar dünyadaki toplam gelirin ancak % 10'na sahip,dünyadaki mal varlığının ise % 1'ne sahipler.Diğer bir ifade ile,
 - Dünyadaki işlerin %34'ü erkekler tarafından yapılmakta ama erkekler,dünya gelirinin % 90'na ve toplam malvarlığının ise % 99'na sahipler.
- Gelişmekte olan ülkelerde okur-yazar olmayan her 3 kişiden 2'si kadın,
- Dünya ortalamasına bakıldığında kadınların mecliste temsil oranları % 17.7,hükümette temsil edilme oranı ise% 16.1 olduğu görülmektedir.

B-Ülkemizde yapılan istatistiklere göre;

- Kadınların % 20 'si okuma –yazma bilmiyor
- Çalışan kadın oranı % 22 (Bu oranın %50 'si ücretsiz yada yarı zamanlı çalışmaktadır.
- Tarım kesiminde çalışan kadınlar erkeklerin ¼ 'nü,özel sektörde çalışanlar ise erkeklerin ½ 'sini teşkil etmektedir.

Sahife-2-

- Kadınlarda işsizlik oranı %9.4 iken erkeklerde % 10.7 olmaktadır.(DİE.nün 2004 verileri)
- 8 yıl üstü eğitim alan kız çocuğu % 33
- 2007 seçimleri sonucunda kadınların mecliste temsil oranı %9.1 ,kabinede temsil oranı ise %4.2 'dir.

Toplumsal yapı içerisindeki cinsiyetçi yerleşik değer yargıları, kadınların sosyal yaşam alanlarında, gündelik yaşamları içinde mevcut yasal haklarından yararlanmalarına engel teşkil etmektedir. Bu nedenle toplumların kültürel ve sosyal anlayış ve davranış kalıplarının sorgulanarak,değiştirilmesi gerekmektedir.

KADINA KARŞI ŞİDDET

Birleşmiş Milletlerin 2Aralık 1993 tarihli “Kadınlara Yönelik Şiddetin Önlenmesi Bildirgesi”yle, Kadına yönelik şiddet ;

“İster kamusal alanda isterse özel yaşamda meydana gelsin kadının fiziksel,duygusal,cinsel ve ekonomik açıdan zarar görmesine ve acı çekmesine yol açan,kadının temel hak ve özgürlüklerini ve onurunu zedeleyen bir eylem olarak tanımlanmaktadır.

Dünya Sağlık Örgütü de eşlerin uyguladığı şiddeti,fiziksel,psikolojik yada cinsel hasara yol açan her tür davranış olarak tanımlayarak bunların içine,sindirme,sürekli küçük düşürme ve aşağılama gibi psikolojik taciz,cinsel ilişkiye zorlama,bir kimseyi ailesinden ve arkadaşlarından uzaklaştırma,bilgi yada yardıma ulaşmasını kısıtlama gibi davranışları dahil etmiştir.

Dünyanın her yerinde kadına karşı şiddet,ırk,din,dil,mezhep,renk,sosyo-ekonomik statü gibi faktörlerden bağımsız olarak hala en önemli sorun olarak yer almaktadır.Kadına yönelik şiddet olayları işyerlerinde,sokakta,okulda,gözaltında,savaşta rastlanmakla birlikte ne yazık ki en fazla **aile** içinde yaygın bir şekilde kendini göstermektedir.

Kadına Yönelik Şiddette Dünyada Durum :

- Dünyada her 3 kadında 1'i hayatının bir döneminde şiddete uğruyor,
- Her 5 kadından 1'ihayatının bir döneminde tecavüz veya tecavüz girişimi kurbanı,
- Kadın cinayet kurbanlarının %70 'i eşleri yada sevgilileri tarafından öldürülüyor,
- Avrupa Konseyince, 16-44 yaş arası kadınların,ölüm ve sakatlanmalarının ana sebebinin aile içi şiddet olduğu ve bunun da kanser yada trafik kazalarındaki ölüm ve sakatlanma oranından daha fazla olduğu beyan edilmiştir.

Kadına Yönelik Şiddette Türkiye'de Durum:

- Türkiye genelinde kadınların yarısı şiddete uğruyor.
- Aile içi suçların % 90'ını kadına karşı işlenen suçlar oluşturuyor.
- Şiddete uğrayan kadınların % 75'i eşi tarafından şiddete uğruyor.
- Her 4 kız çocuğundan biri cinsel şiddet mağduru,
- Kadınların % 57.7'si evliliklerinin ilk gününde şiddetle karşılaşiyor.

Kadınların evrensel hukuku sayılan ve ülkemizin de imzası bulunan BM.“Kadınlara karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi(CEDAW),kadına karşı şiddeti,ayrımcılıkla ilişkilendirerek,bu durumun insan hakkı ihlali olduğunu belirtmiş,devletleri şiddeti önleme konusunda sorumlu kılmıştır.Söz konusu sözleşmeye BM.'lerce 2002 yılında konulan ek protokol ile, kadınlara karşı yapılacak her türlü cinsiyet ve ayrımcılığa ilişkin kısıtlamaların kaldırılması için kadınlara BM.lere başvuru hakkı

tanınmıştır. Avrupa Birliğince kabul edilip üye ülkeleri bağlayıcı nitelikteki anlaşmaların,bildirgelerin ve yönergelerin ve de Avrupa İnsan Hakları Mahkeme kararlarının

Sahife-3-

içeriğinin,BM. ‘in Kadınlara Yönelik Şiddetin Önlenmesine ilişkin Bildirge’deki ilkelerle ve kurallarla örtüştüğü bilinmektedir.

T.C.’nin kurulmasında yönetim alanında yapılan düzenlemelerin yanında toplumun sosyolojik yapısı ve kadın hakları konusunda da bir takım yenilikler yapılmıştır.Dünyada 1985’lerde kadın-erkek eşitliği konuşulurken,Ulusal boyutta Kadın Hakları düzenlemeleri öncelikle;1924 tarihinde Tevhid_i Tedrisat,1925 tarihinde Kılık kıyafet ,1926 tarihinde Medeni Yasa ile okuma-yazma,giyim-kuşam ve bireysel haklarla kadınlarımızın statüleri erkeklerle eşitlenmeye çalışılmış,birçok çağdaş ülke kadınından çok öncede 1930 yılında Belediye seçimlerinde,1933 yılında Muhtarlık seçimlerinde ve 1934 yılında Milletvekili Seçimlerinde, Türk Kadınına Seçme ve Seçilme hakkı verilmiştir.

20.y.y.en büyük düşünce ve eylem adamı olan Atatürk’ün,çağdaş,bireyci,yenileşmeci ve eşit haklarla donanımlı “Aydın Türk Kadını”profili yaratmada ve kadına tanınan hakların uygulamaya konulmasında O’nun evrensel kişiliğinin önemi büyüktür.

Kadına yönelik şiddet konusu ülkemizde 1980 lerden itibaren sivil toplum örgütlerinin kadın dernekleri tarafından gündeme getirilmiş,yapılan panel ve konferanslarla da konu görünür kılınmıştır.

Helsinki Zirvesiyle 1999 tarihinde AB sürecine giren ülkemiz,gerek uyum yasalarıyla gerekse 1985 yılında sözleşmeye taraf olduğumuz BM.ler “Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi ve 1993 tarihli Kadınlara Yönelik Şiddetin Önlenmesi Bildirgesi hükümleri doğrultusunda,kadın-erkek eşitliğinin sağlanması ve Ailenin Korunması ile ilgili olarak iç hukuk sistemizde yer alan yasalarda mevcut kadın sorunları dikkate alınarak önemli değişiklikler yapılmıştır.Şöyleki;

- 1) 2001 yılında Anayasamızın 41.maddesine, eşler arası eşitlik ilkesi eklenerek”**Aile Türk Toplumunun temelidir.Eşler arasında eşitliğe dayanır.**”
2004 yılında 10.madde de yapılan bir değişiklikle de;”**Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir.Devlet bu eşitliğin yaşama geçirilmesini sağlamakla yükümlüdür.**” hükmü getirilmiştir.
- 2) 1 Ocak 2002 t.de yürürlüğe giren 4721 sayılı Yeni Medeni Yasa ile,Uluslararası Sözleşmelere uygun haklarda,sorumluluklarda ve paylaşmada eşitlik ilkesi kabul edilerek,aile hukuku alanında haklarda ve sorumluluklarda eşitlik sağlanmıştır.
- 3) 2003 yılında değiştirilen İş Yasamızla,eşit davranma ilkesi kabul edilerek,doğum izni düzenlenmiş ve işyerinde cinsel tacizin, iş akdinin feshinde haklı neden sayılması hususu AB yönergelerine uygun olarak düzenlenmiştir.
- 4) 2005 yılında Yeni Ceza Yasamızla,cinsel suçlar,topluma karşı değil,kişilere karşı işlenen suçlar başlığı altında düzenlenerek önemli değişiklikler yapılmıştır.Töre saiki ile insan öldürmede ceza indirimi hükmü ortadan kaldırılarak yerine ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası hükmü getirilmiştir.
- 5) 1998 tarihinde yürürlüğe giren ve reform niteliğinde olan 2007 tarihinde bazı hükümlerinde değişiklik yapılan 4320 sayılı “**Ailenin Korunmasına Dair Kanun**”ve bu kanunun uygulanmasına dair Yönetmelik hükümlerine göre;
- 6) Aile içi şiddete maruz kalan eş,çocuk,aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireyleri ve mahkemece ayrılık kararı verilen veya yasal olarak ayrı yaşama hakkı olan yada evli

olmalarına rağmen fiilen ayrı yaşayan aile bireyelerine,diğer bir üyesi tarafından fiziksel,ruhsal,cinsel,ekonomik şiddet uygulanması halinde,;şiddetten zarar görenin ,akrabasının,komşusunun,yakınının veya sağlık personelinin bulunulan yerin polisine

Sahife-4-

jandarmasına, savcılığına veya Aile Mahkemesine şikayette bulunarak korunma tedbiri talep etmesi hüküm altına alınmıştır.

- 7) 2005 yılında TBMM’nde Töre ve Namus Cinayetleri ile Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla “**Araştırma Komisyonu**”kurulmuş,Komisyonun hazırladığı raporu takiben kadın-erkek eşitliği,kadın insan haklarının korunması ve geliştirilmesi,toplumsal yaşamın her alanında kadının konumunun güçlendirilmesi ile kadına yönelik şiddetin önlenmesinin devlet politikası haline getirilmesi doğrultusunda 4 Temmuz 2006 tarihinde Başbakanlık Genelgesi yayımlanmıştır.Söz konusu genelgeye göre;Kadına karşı şiddet ve töre/namus cinayetleri konusunda koordinatör kurum olarak “**Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü**” belirlenmiş,gene aynı genelge kapsamında Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü koordinatörlüğünde kamu kurum ve kuruluşları,üniversiteler ve sivil toplum örgütlerinin temsilcilerinin katılımı ile Kadına Yönelik Şiddeti İzleme Komitesi oluşturulmuştur.2006 yılında çıkartılan Başbakanlık Genelgesi ile Şiddete karşı alınacak önlemler ise ;

- ✓ Zorunlu eğitimin 11 yıla çıkarılması
- ✓ Ana-baba okullarının açılması
- ✓ cinsel öğretime yer verilmesi
- ✓ Emniyet mensupları kademesinde kadınların yer alması
- ✓ İşe alınmada kadınlara pozitif ayrımcılık sağlanması
- ✓ Çerçeve Eşitlik Yasasının çıkarılması şeklinde sıralanmıştır.

Tüm yasal düzenlemelere rağmen kadın-erkek eşitliği,kadına karşı şiddet,yasalardaki eksiklikler uygulamalardaki aksaklıklar nedeniyle tamamen ortadan kalkmamıştır.

Bugün hala,siyasi temsilde kota sisteminin olmadığını , yaptıkları hizmetlerle ülkenin değişim ve dönüşüm sürecine etkin ve yaygın katkı sağlayan yerel yönetim kademelerinde kadınların yer almadığını,SHÇEK’a bağlı sığınma evlerinin,kaynak yetersizliği ve hukuki düzenlemelerdeki eksiklikler nedeniyle yapılarını tamamlayamadıklarını,dünyada şiddete maruz kalan her 7500 kişiye bir sığınma evi düşerken ülkemizde her 3 milyon şiddet mağduru kadına bir sığınma evi düştüğünü biliyor ve Ülkemizde bulunan 44 adet kadın sığınma evi ile 1 Genç kız sığınma evinin ise yetersiz olduğunu,şiddete maruz kalan kadınlarımızın hakları konusunda yeterli bilgiye sahip olamamaları nedeniyle kolluk kuvvetlerine ulaşmada ve haklarını kullanmada yetersiz olduklarını,kadına yönelik şiddet ile ilgili oluşturulmuş bir veri tabanının olmadığını ne var ki son günlerde Meclis Kadın Komisyonunun aile içi şiddet ile ilgili önlemler arasında Elektronik Pranga sistemi ve tek tuşla erişim yolundaki çalışmalarını ise şiddeti önlemeye yönelik önemli bir çalışma olduğunu ifade etmek istiyorum.

Ailemizin ve toplumumuzun temel öğeleri olan kadınlarımızın sorunlarına sahip çıkmak suretiyle,yaratıcı güçlerini ortaya koyarak daha iyi bir yaşam düzeyine ulaşmak için tüm karar alma mekanizmalarında yer alması,kadın bakış açısının yerleştirilmesi suretiyle zihinsel değişimi sağlamaları Çağdaş Türkiye özleminin gerçekleştirilmesinin ön koşulu olduğu düşüncesiyle; “İnsana ve İnsanlığa karşılıksız hizmetler sunarak ,İnsani değerleri yüceltmek olan ..”misionumuzla Sivil Toplum Örgütü olan biz **LİON**’lar,bugüne kadar çeşitli platformlarda “**Kadın Hakları ve Aile İçi Şiddet** “konulu paneller,konferanslar düzenlemiş olup,katılımcılara“**Türk Hukuk Mevzuatında kadın Hakları** “kitapçığı dağıtılarak bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları yapmıştır.

Yasal düzenlemelerin uygulamadaki aksaklık ve eksikliklerinin saha çalışmalarıyla saptanıp kamu oyu yaratılmasında,siyasi temsilde pozitif ayrımcılığın sağlanması yönünde

toplumun bilinçlendirilmesinde,şiddete uğrayan kadının topluma kazandırılmasında, kadına yönelik şiddette bir veritabanı oluşturulabilmesinde mevcut çalışmalarımızın genişletilerek

Sahife-5-

daha verimli sonuçlara ulaşmak amacıyla aşağıda belirtilen hususların çalışmalarımıza ilave edilmesinin yararlı olacağı kanaatindeyim.

- I. Uluslararası **Kadın** konulu **Barış Poster** **Yarışması** düzenlenmesi,
- II. Lions Yönetim Çevreleri ve Lions Kulüpleri bünyesinde Kadın Hakları ve Kadına Karşı Şiddeti İzleme Komitesi'nin kurulması,
- III. Lions Kulüplerinin bağlı oldukları Yönetim Çevrelerinin alanları içinde kulüpler, pilot bölgeler seçerek bu bölgelerde Kadın Hakları ve Kadına Yönelik Şiddet ile ilgili saha çalışmaları yapmaları;

Kulüplerin pilot bölgelerinde yapacakları saha çalışmalarında:

- 1)Pilot bölgedeki kadınlarımıza özellikle şiddete uğrayan kadınlarımıza eğitim,sağlık ve hukuki yardım desteği vermek ve onları Kadın Danışma Merkezlerine yönlendirilmesini sağlamak,
- 2)O bölgede bulunan işyerleri,okullar,kütüphaneler gibi toplu yerlerde,muhtarlıklarla işbirliği yapılarak kadın ve erkeklerin birlikte katılacakları mekanlarda belirli aralıklarla “Aile İçi Şiddet “konusunda bilgilendirme ve bilinçlendirmeye yönelik,Baroların ve Psikoloji ve Psikiyatri Merkezlerinin desteğini alarak paneller,konferanslar düzenlemek ve konu ile ilgili kitapçık ve broşürlerin dağıtılarak bilgilerin kalıcı olmasını sağlamak,
- 3)Yönetim Çevresi bünyesinde kurulu Tiyatro Komitelerinin desteği alınarak toplu mekanlarda kadın hakları ve kadına yönelik şiddet konulu kısa dramalar sunmak ve oyuna kadını ve erkeği dahil ederek bilinçlendirmek,
- 4)Aile İçi Şiddet kapsamında pilot bölgelerde yapılacak çalışmalarda kadına yönelik şiddet istatistiklerinin tutularak bu konuda geliştirilecek eylem planı için veri tabanı oluşturmak,
- 5) Kadının ekonomik alanda yer alması için el emeklerinin değerlendirilebileceği kermesler düzenlemek,
- 6)Halk Eğitim Merkezleriyle işbirliği kurularak bölgelerde okuma –yazma kursları açmak,
- 7)Kadının ekonomik güç ve yeterliliğinin sağlanmasına yönelik meslek edindirme ve el becerilerini geliştirme kurslarının açılmasını sağlamak.

Ulu Önder Atatürk ile başlayan O'nun İlke ve Devrimlerinin aydınlığı ile devam eden birlikte ve yan yana yaptığımız ve yapacağımız **Bu Dans Asla Bitmeyecek**

Lions Sevgi ve Saygılarımla,

Av.M.Nalan AŞKIN

Uluslar arası Lions Dernekleri
118-Y Yönetim Çevresi Anadolu Yakası Federasyonu

2009-2010 Çalışma Dönemi
Genel Yönetmen Danışmanı
Sahrayıcedid Lions Kulübü Derneęi